

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

เนื่องจากประเทศไทยเป็นสมาชิกกลุ่มความร่วมมือเพื่อต่อต้านการฟอกเงินเอเชียแปซิฟิก (The Asia Pacific Group on Money Laundering - APG)¹ ซึ่งในฐานะสมาชิกจึงต้องปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง และมีพันธกรณีที่ต้องเข้ารับการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism - AML/CFT) ของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (Financial Action Task Force - FATF)²

ประเทศไทยจึงตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและสกัดกั้นมิให้มีการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปฟอก จึงกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา กำหนดมาตรการทางแพ่งหรือการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และกำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน เจ้าหน้าที่ศุลกากร และผู้ประกอบการอาชีพตามมาตรา 16 ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำ เป็นต้น มีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนี้

¹ ประเทศไทยเป็นสมาชิกกลุ่มความร่วมมือเพื่อต่อต้านการฟอกเงินเอเชียแปซิฟิก (The Asia Pacific Group on Money Laundering - APG) ตั้งแต่วันที่ พ.ศ. 2544 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2544

² ที่ผ่านมามีประเทศไทยได้เข้ารับการประเมินแล้ว 3 รอบ ในปี พ.ศ. 2545, พ.ศ. 2550 และครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม – 11 พฤศจิกายน 2559 ซึ่งการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้าน AML/CFT เน้นประเมิน 2 ส่วน ได้แก่ 1) ความสอดคล้องของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอแนะของ FATF และ 2) ความมีประสิทธิภาพของระบบการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และความสามารถในการป้องกันหรือจัดการกับความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายได้อย่างเหมาะสม เพื่อความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ

- 1) รายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน³
- 2) จัดให้ลูกค้าแสดงตน (Know Your Customer: KYC) ทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง⁴
- 3) การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence: CDD)⁵
- 4) เก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตน⁶ และการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า⁷
- 5) ต้องจัดให้พนักงานปฏิบัติหน้าที่ในการจัดทำรายงานหรือควบคุมการจัดทำรายงานการจัดให้ลูกค้าแสดงตน และการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย⁸

นอกจากนี้ ได้กำหนดมาตรการลงโทษ ในกรณีที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยกำหนดโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติตามให้ถูกต้อง⁹ และในกรณีที่รายงานการทำธุรกรรมอันเป็นเท็จ หรือปกปิดความจริงที่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ ก็มีโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁰ ซึ่งถือเป็นโทษที่ค่อนข้างรุนแรง แต่พระราชบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดนิยามของนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำไว้ชัดเจนว่าหมายความถึงอัญมณีและทองคำประเภทใดบ้าง และรวมถึงอัญมณีสังเคราะห์ หรือทองคำ (ทองคำซึ่งผสมกับโลหะอื่นๆ) ด้วยหรือไม่ ส่งผลให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องใช้ดุลยพินิจในการตีความกฎหมาย (Interpretation of law) ทำให้เกิดปัญหาการตีความที่แตกต่างกัน ซึ่งหากตีความตามที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน โดยไม่คำนึงถึงสถานการณ์ หรือแนวโน้มของอัญมณีและทองคำที่อาชญากรใช้ในการฟอกเงิน จะเป็นการสร้างภาระให้แก่นิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำบางประเภท ที่อาชญากรไม่นิยมใช้เป็นช่องทาง

³ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2552. มาตรา 16.

⁴ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2552. มาตรา 20.

⁵ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558. มาตรา 20/1.

⁶ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2552. มาตรา 22.

⁷ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558. มาตรา 22/1.

⁸ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558. มาตรา 21/3.

⁹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558. มาตรา 62.

¹⁰ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558. มาตรา 63.

ในการฟอกเงิน ต้องมีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรมและหน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ ก็เป็นการเพิ่มภาระให้แก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ต้องรับรายงานธุรกรรมเป็นจำนวนมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์รายงานธุรกรรมเพื่อหาร่องรอยทางการเงินหรือวิเคราะห์วิธีการในการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มภาระในการที่ต้องกำกับดูแลนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพดังกล่าวให้ปฏิบัติตามกฎหมาย รวมถึงเพิ่มค่าใช้จ่ายสำหรับจัดจ้างบุคลากรเพื่อดำเนินการดังกล่าว ส่งผลให้สิ้นเปลืองงบประมาณแผ่นดิน

ประกอบกับการตีความตามพจนานุกรมดังกล่าวข้างต้น ไม่สอดคล้องกับหลักมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (Financial Action Task Force: FATF) ที่กำหนดให้มีการบริหารจัดการตามความเสี่ยง (Risk Based Approach: RBA) เช่น นิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีหรือทองคำประเภทใด มีความเสี่ยงที่จะถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงิน ก็ควรมีการควบคุมและกำกับดูแลนิติบุคคลประเภทนั้น มิใช่ควบคุมและกำกับดูแลนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีหรือทองคำทุกประเภท โดยไม่คำนึงถึงความเสี่ยง

และจากการเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรณีผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำ ระหว่างประเทศไทย สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และออสเตรเลีย พบว่า ประเทศไทยมิได้มีการกำหนดนิยามของผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำไว้ ว่ามีความหมายครอบคลุมเพียงใด ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการกำหนดว่าผู้ใดบ้างเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

นอกจากนี้ คำนิยามของลูกค้า และผู้ที่ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว สร้างความสับสนในการปฏิบัติตามกฎหมายแก่นิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำ เนื่องจากหากพิจารณาตามกฎหมาย ผู้ที่ทำธุรกรรมกับนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว เนื่องจากมีลักษณะเป็นการทำธุรกรรมครั้งคราว และมิได้มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจ แต่ในทางธุรกิจของนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำ ต่างก็เรียกผู้ที่ทำธุรกรรมกับตนว่าลูกค้าทั้งหมด ซึ่งหากนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำเข้าใจคลาดเคลื่อน จะส่งผลต่อการจัดให้ลูกค้าแสดงตนและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้นิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรม เว้นแต่ผู้ที่ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวให้แสดงตน

ทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรมที่มีมูลค่าตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป¹¹ และในกรณีการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ต้องดำเนินการเมื่อเริ่มมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้า หรือมีการทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว ไม่ว่าครั้งเดียวหรือหลายครั้งที่มีร่องรอยความต่อเนื่องรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป¹²

ซึ่งจากการเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และออสเตรเลีย พบว่า กฎหมายของประเทศดังกล่าวต่างระบุว่าผู้ที่ทำธุรกรรมกับผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำ คือลูกค้าทั้งหมด ไม่มีการกำหนดลักษณะของผู้ที่ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวไว้ จะกำหนดก็แต่เพียงลักษณะของธุรกรรมครั้งคราว (occasional transaction) ซึ่งการกำหนดลักษณะของผู้ที่ทำธุรกรรมกับผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำมีเพียงลูกค้าเท่านั้น ส่งผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อีกทั้ง การกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดให้ลูกค้าแสดงตน (Know Your Customer: KYC) และตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence: CDD) ของผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำ ของประเทศไทยได้กำหนดจำนวนเงินที่เป็นเงื่อนไขในการจัดให้ลูกค้าแสดงตนและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าไว้แตกต่างจากข้อเสนอ FATF ที่กำหนดให้นิติบุคคลผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำ ดำเนินการในกรณีมีการทำธุรกรรมเงินสดกับลูกค้าในจำนวนเท่ากับหรือสูงกว่า 15,000 เหรียญสหรัฐ/ยูโรหรือประมาณ 450,000 บาท แต่ประเทศไทยกำหนดให้ต้องดำเนินการกับลูกค้าทุกราย และในกรณีของผู้ที่ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว ต้องดำเนินการเมื่อมีการทำธุรกรรมตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป จึงเป็นการสร้างภาระให้แก่นิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำ ในการจัดให้ลูกค้าแสดงตนและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า นอกจากนี้ ก็เป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนผู้ทำธุรกรรมที่จะต้องจัดเตรียมข้อมูลการแสดงตน เพื่อใช้ในการทำธุรกรรมกับนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพดังกล่าว ซึ่งเพิ่มความยุ่งยากและสูญเสียเวลาในการประกอบธุรกิจของบุคคลเหล่านั้น

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ชัดเจน เพื่อให้นิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

¹¹ กฎกระทรวงกำหนดธุรกรรมที่สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตน พ.ศ. 2559. ข้อ 5.

¹² กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าสำหรับผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 วรรคหนึ่ง (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) และ (10) พ.ศ. 2559. ข้อ 17.

5.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้นและสอดคล้องกับหลักมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ของ FATF ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาและผลกระทบจากมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ของนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำ ดังนี้

1) ควรบัญญัติกฎหมายลำดับรองขึ้นมา เพื่อตีความ อธิบาย หรือกำหนดความหมายที่ชัดเจนของนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีหรือทองคำ ว่าหมายถึงนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีหรือทองคำประเภทใดบ้าง ซึ่งในการกำหนดนิยาม ความหมายดังกล่าวข้างต้น ต้องเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการตามความเสี่ยง (Risk Based Approach: RBA) เช่น นิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีหรือทองคำประเภทใดมีความเสี่ยงที่จะถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงิน ก็ควรมีการควบคุมและกำกับดูแลนิติบุคคลประเภทนั้น มิใช่ควบคุมและกำกับดูแลนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีหรือทองคำทุกประเภทโดยไม่คำนึงถึงความเสี่ยง

ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 77 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงพอเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้า เพื่อไม่ให้เป็นการกระทบแก่ประชาชน ตลอดจนกำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้น ในการกำหนดนิยาม ความหมายดังกล่าว จึงต้องคำนึงถึงหลักมาตรฐานสากลของ FATF และกฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยการศึกษารูปแบบและวิธีการในการฟอกเงินของอาชญากรว่าใช้ช่องทางของการประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำ ประเภทใดในการฟอกเงิน และศึกษาข้อมูลจากสถิติที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับลักษณะความเสี่ยงภายในประเทศ

2) ควรแก้ไขกฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าสำหรับผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 วรรคหนึ่ง (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) และ (10) พ.ศ. 2559 โดยกำหนดให้ผู้ที่ทำธุรกรรมกับนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำ คือ ลูกค้า เท่านั้น และยกเลิกคำว่าผู้ที่ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติตามกฎหมาย

ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และเพื่อแก้ไขปัญหาในการตีความว่ากลุ่มใดคือลูกค้า กลุ่มใดคือผู้ที่ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว ของนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำ

3) ควรแก้ไขกฎกระทรวงกำหนดธุรกรรมที่สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตน พ.ศ. 2559 และกฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าสำหรับผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 วรรคหนึ่ง (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) และ (10) พ.ศ. 2559 ที่เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดให้ลูกค้าแสดงตน (Know Your Customer: KYC) และตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence: CDD) ของผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณี ทองคำ เนื่องจากประเทศไทยกำหนดจำนวนเงินที่เป็นเงื่อนไขในการจัดให้ลูกค้าแสดงตนและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าไว้แตกต่างจากข้อเสนอแนะ FATF ที่กำหนดให้นิติบุคคลผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำ ดำเนินการในกรณีมีการทำธุรกรรมเงินสดกับลูกค้าในจำนวนเท่ากับหรือสูงกว่า 15,000 เหรียญสหรัฐ/ยูโรหรือประมาณ 450,000 บาท แต่ประเทศไทยกำหนดให้ต้องดำเนินการกับลูกค้าทุกราย และในกรณีของผู้ที่ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว ต้องดำเนินการเมื่อมีการทำธุรกรรมตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป

ดังนั้น จึงควรนำข้อเสนอแนะ FATF มาพิจารณาและแก้ไขกฎกระทรวงดังกล่าว โดยการปรับจำนวนเงินที่เป็นเงื่อนไขในการจัดให้ลูกค้าแสดงตนและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าให้เหมาะสม และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ FATF เพื่อมิให้มีลักษณะเป็นการก่อความเดือดร้อนแก่ผู้ประกอบอาชีพรายย่อย และประชาชนที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1) ควรมีการทบทวนความเหมาะสมของนิยาม ความหมาย ว่ายังมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับรูปแบบและวิธีการในการฟอกเงินที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ด้านต่างๆ ของประเทศและของโลกหรือไม่ และความสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับลักษณะความเสี่ยงภายในประเทศ

2) ควรมีกฎเกณฑ์ในการเข้าถึงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยสะดวกและเข้าใจได้ง่าย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 บัญญัติไว้ในหมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 (3) ให้บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยรัฐมีหน้าที่ต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ดี การที่บุคคลจะปฏิบัติตามกฎหมายนั้นอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าประชาชนต้องรู้ว่ามิกฎหมายในเรื่องดังกล่าว และเข้าใจเนื้อหาของสาระของกฎหมายดังกล่าวว่าได้กำหนดหน้าที่หรือข้อห้ามไว้อย่างไร ซึ่งนิติบุคคล

ที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำขนาดเล็กหรือไม่มีทุนทรัพย์เพียงพอที่จัดหาทนายหรือที่ปรึกษาทางกฎหมาย อาจไม่มีความรู้ทางด้านกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้ ความไม่รู้กฎหมายดังกล่าวทำให้นิติบุคคลที่ประกอบอาชีพดังกล่าวอาจกระทำผิดกฎหมายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

กลไกในการเข้าถึงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยสะดวกและเข้าใจได้ง่าย เช่น

- การเผยแพร่ความรู้ สร้างความตระหนักให้แก่นิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำโดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้นิติบุคคลที่ประกอบอาชีพดังกล่าว สามารถรับรู้และตระหนักว่าตนเป็นผู้มีหน้าที่รายงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประเภทหนึ่ง มีหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

- สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรร่วมมือกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าหรือกรมสรรพากร เพื่อที่จะให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าหรือกรมสรรพากรช่วยในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้แก่ผู้ที่มาจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำ

- การจัดทำคำอธิบายกฎหมายดังกล่าว เป็นต้น

จากข้อเสนอแนะข้างต้น หากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้มีการกำหนดนิยาม ความหมายของนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำไว้ชัดเจน โดยคำนึงถึงหลักมาตรฐานสากลของ FATF และกฎหมายรัฐธรรมนูญ ก็จะทำให้มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้น และไม่เป็นการเพิ่มภาระให้แก่ทั้งนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพค้าอัญมณีและทองคำ ประชาชนผู้ทำธุรกรรม และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน